

Joroinen

***HYVINVOINTI-
KERTOMUS
2021–2025
Joroisten kunta***

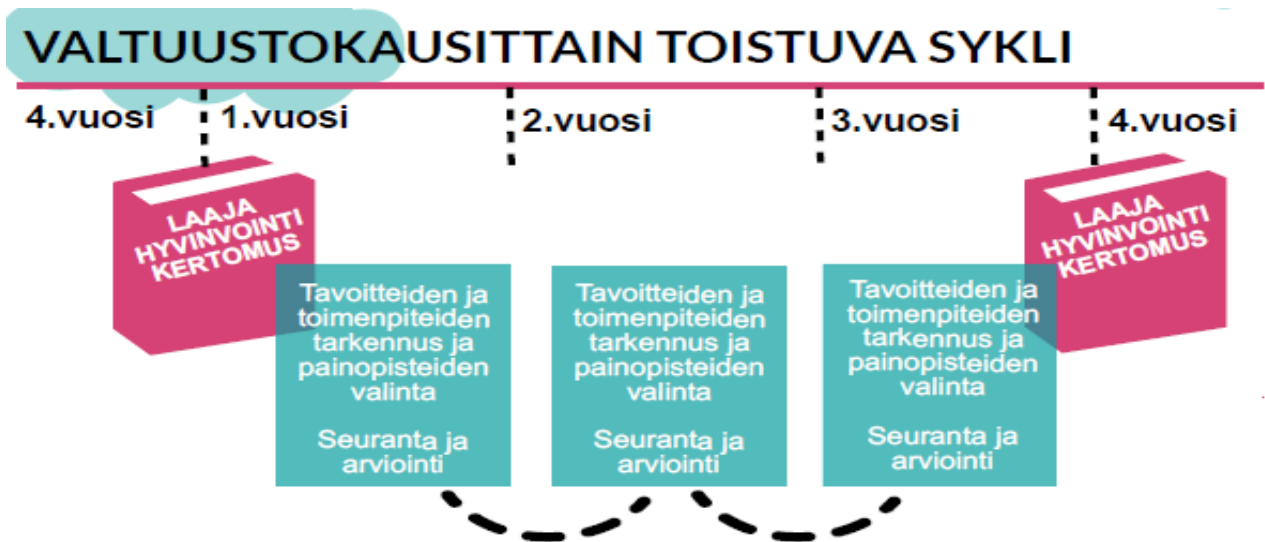
Sisällys

1	JOHDANTO.....	3
2	INDIKAATTORIEN JA MUUN TIEDON OSOITTAMA HYVINVOINTI.....	5
	2.1 Talous ja elinvoima	5
	2.2 Lasten, varhaisnuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi	8
	2.3 Nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointi	13
	2.4 Työikäisten hyvinvointi.....	14
	2.5 Ikäihmisten hyvinvointi	17
	2.6 Kaikki ikäryhmät	18
3	PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	31
	3.1. Keinoja ja toimenpiteitä työllisyyden ylläpitämiseksi ja kohentamiseksi	31
	3.2. Keinoja ja toimenpiteitä osallisuuden lisäämiseksi eri ikäryhmissä.....	33
	3.3. Keinoja ja toimenpiteitä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten hillitsemiseksi.....	34
	3.4 Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen ja lisääminen	34
	3.5. Kuntalaisten liikunnallisuuden edistämisen keinot ja toimenpiteet.....	37
	3.6. Elinkeinon lisäämisen keinot ja toimenpiteet	38
	3.7. Ravitsemukseen liittyvät keinot ja toimenpiteet	39
	3.8. Ympäristöön ja turvallisuuteen liittyvät keinot ja toimenpiteet.....	41
	3.9. Ikääntyneiden hyvinvoinnin lisäämiseen liittyvät keinot ja toimenpiteet	42
4	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET.....	43
5	HYVINVOINTIKERTOMUKSEN JATKOKÄSITTELY JA TYÖRYHMÄ	44

1 JOHDANTO

Kunnan hyvinvointikertomus

Kuntalaki (2015/410) määrittelee kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen keskeiseksi kunnan perustehtäväksi. Terveystieteiden tutkimuskeskus (1326/2010) luvussa määrittellään laajasti kunnan tehtäviä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämisestä.

Kunnassa valmistellaan laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma kerran valtuustokaudessa ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä seurataan hyvinvointiraportin muodossa ja tarvittaessa päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua.

Hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus johtopäätöksineen:

- kunnan toteuttamasta hyvinvointipolitiikasta
- väestön terveydestä ja hyvinvoinnista
- terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden muutoksista

- palvelujärjestelmän toimivuudesta ja kyvystä vastata hyvinvointitarpeisiin
- ehkäisevän työn kustannuksista ja mahdollisista vaikutuksista sekä
- tavoitteista ja toimenpiteistä.

Joroisten kuntastrategia 2018–2022

Joroisten kuntastrategia on hyväksytty kunnanvaltuustossa 18.6.2018, § 29.

Joroisten kunnan visiona on olla tunnettu ihmisläheisenä ja vapaa-ajan mahdollisuuksia tarjoavana maaseutumaisena kuntana, joka tarjoaa monipuoliset palvelut ja viihtyisän asuinympäristön keskellä Savoia.

Joroisten kunnan missiona on pysyä itsenäisenä ja tuottaa ja järjestää kuntalaisilleen päivittäin tarvitsemat laadukkaat palvelut, toimia aktiivisena joroislaisten edunvalvojana sekä kehittää monipuolisesti alueen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Joroisten kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja kestävästä kehitystä alueellaan. Hyvinvointia edistääkseen kunta:

1. kehittää kunnan elinvoimaa ja toimintakykyä pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti.
2. tunnistaa eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointitarpeet sekä -odotukset ja luo edellytyksiä hyvään elämään palveluiden järjestämisen kautta.
3. ehkäisee ja vähentää sosiaalisia ongelmia ja eriarvoisuutta.
4. tekee yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa kunnan asukkaiden terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä hyvinvointitietouden keräämiseksi.

Hyvinvointia edistäviä palveluja ovat mm. koulutus, kirjastot, kansalaisopistot ja hyvinvointipalvelut. Joroisten kunta tukee alueen yhteisöjen hyvinvointityötä.

Hyvinvointityön vaikutuksia seurataan ja arvioidaan hyvinvointikertomuksessa.

Sote-uudistus

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistuksella parannetaan ihmisten peruspalveluja. Samalla sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestäminen siirretään kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle 1.1.2023. Jatkossakin kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävä on jatkossa myös

hyvinvointialueen tehtävä siltä osin kuin se kytkeytyy hyvinvointialueen lakisääteisiin tehtäviin. Molemmilla tahoilla on vastuu tukea toisiaan omalla asiantuntemuksellaan. (Sote-järjestämislaki 2021)

Pohjois-Savon maakunnallinen hyvinvointisuunnitelma 2021–2025

Hyvinvoinnin painopistealueet:

- I. Osallisuuden vahvistaminen ja yksinäisyyden vähentäminen
- II. Vanhemmuus vahvistuu
- III. Itsestä huolehtimisen ja terveellisten elintapojen edistäminen
- IV. Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy
- V. Tapaturmien ja väkivallan ehkäiseminen
- VI. Hyte-resurssien, rakenteiden ja prosessien vahvistuminen

2 INDIKAATTORIEN JA MUUN TIEDON OSOITTAMA HYVINVOINTI

Hyvinvointikertomuksen pohjana on käytetty sähköistä hyvinvointikertomusta, josta on poimittu kuntalaisten hyvinvointia kuvaavia indikaattoreita, jotka pohjautuvat valtakunnallisiin tilastotietokantoihin, mm. Tilastokeskus, kouluterveyskysely, Lipas ja TEA viisari.

Indikaattoritietojen valinnassa on hyödynnetty Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisemaa suositusta hyvinvointikertomuksen minimitietosisällöksi. Lisäksi kertomusta on täydennetty muulla Joroisten kannalta oleellisella lisätiedolla, jota on kerätty kuntalaisilta mm. kyselyjen kautta. Vertailukuntina Joroisilla ovat Juva, Leppävirta, Pieksämäki, Varkaus, Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja koko maa. Hyvinvointianalyysijä on tehty tilastojen pohjalta touko-kesäkuussa 2021, sen jälkeen julkaistuja uusia tilastoja tarkastellaan vuosittaisessa hyvinvointiraportissa.

2.1 Talous ja elinvoima

Joroisissa on vähemmän työttömyyttä, pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyttä suhteessa vertailualueisiin. Toimeentulotukea saaneita nuoria (18–24-vuotiaita), työikäisiä (25–64-vuotiaita) ja kotitalouksia on vähän ja myös pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneita on vähän. Asumistukea saavia eläkeläisiä on vähän.

Joroisissa on vähiten yhden vanhemman perheitä ja yhden hengen asuntokuntia suhteessa vertailualueisiin. Avioerojen määrä on vähentynyt.

Väestö ja verotulot vähenevät, velkaantuneisuus ja lainakanta ovat tasaisessa kasvussa. Huoltosuhde on tasaisessa nousussa, kuitenkin keskimääräisellä tasolla suhteessa vertailualueisiin. Pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18-vuotiaiden henkilöiden osuus kaikista alle 18-vuotiaista henkilöistä on huonoin vertailualueista ja kehitys jo vuodesta 2017 huonompaan suuntaan. Toimeentulotukea saa yhä useampi eläkeläinen ja tilanne on ollut viime vuosina huononemaan päin.

TAULUKKO 1: Joroisten talouden ja elinvoiman tilanne tilastojen valossa

Talous ja elinvoima	
Hyvää	Kehitettävää
<ul style="list-style-type: none"> • Valtionosuudet, % nettokustannuksista (41,4 v. 2019) • Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä/1000 asukasta kohden, vahvassa tasaisessa kasvussa (36,3 v. 2020) • Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista (39,8 v. 2019) • Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä (18,6 v. 2019) • Syntyneiden enemmyys (-44 v. 2020) • Ulkomaan kansalaiset, % väestöstä kasvussa (2,7 v. 2020) • Avioerojen määrä vähentynyt (19 v. 2017 ja 14 v. 2018) • Toimeentulotukea saaneet 18–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (14,9 v. 2019) 	<ul style="list-style-type: none"> • Lainakanta tasaisessa kasvussa (4781 v. 2019) • Suhteellinen velkaantuneisuus tasaisessa kasvussa (78,9 %) • Verotulot (euroa/asukas 3563 € v. 2019) • Väestö tasaisessa laskussa (4689 v. 2020) • Huoltosuhde tasaisessa nousussa (80,3 v. 2020) • Lasten pienituloisuusaste (16,9 v. 2019) • Toimeentulotukea saaneet 65 vuotta täyttäneet (2,3 %) • Ahtaasti asuvat asuntokunnat, % kaikista asuntokunnista, eniten suhteessa vertailukuntiin, vain koko maassa enemmän (Joroinen 6,8 v. 2019) ja koko maa 7,9 v. 2019)

- Toimeentulotukea saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä tasaisessa laskussa (7,1 v. 2017 ja 6,7 v. 2019)
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, toiseksi vähiten suhteessa vertailualueisiin, laskusuunnassa (1,7 % v. 2018 ja 1,4 % v. 2019)
- Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet (190 v. 2019)
- Yleistä asumistukea saaneet yhteensä, % asutokunnista (5,1 % v. 2019)
- Työttömät, % työvoimasta (10,4 v. 2020)
- Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä (19,2 v. 2020)
- Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15–64-vuotiaista, toiseksi vähiten suhteessa vertailualueisiin, pienenisessä nousussa (3,4 v. 2019 ja 3,8 v. 2020)
- Eläkkeensaajien asumistukea saaneet, % asutokunnista (9,2 v. 2019)
- Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle, % tiedot toimittaneista, alueen kunnista paras yhdessä Varkauden, Juvan ja Pieksämäen kanssa (100 v. 2019)

<ul style="list-style-type: none"> • Asukkaiden osallistumiskeinot kunnan verkkosivuilla, % toimittaneista, alueen kunnista paras yhdessä Varkauden ja Leppävirran kanssa (100 v. 2019) 	
--	--

2.2 Lasten, varhaisnuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi

Taloudellisesti lapsiperheiden tilanne on aika hyvä, yläkouluikäisillä nuorilla on kavereita, alakouluikäiset lapset liikkuvat päivittäin suositusten mukaisesti ja koulumatkat ovat pääosin turvallisia.

Alakoululaisilla on keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa ja alakoululaiset ovat kokeneet vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa. Yhä useampi alakouluikäinen on joutunut koulukiusatuksi. Yhä harvempi 4. ja 5. luokkalainen on tyytyväinen elämäänsä.

Alle 15-vuotiaissa on runsaasti rikoksista syyllisiksi epäiltyjä.

Vastaavasti yläkoululaisten haasteina ovat kasvava tupakointi, nuuskan käyttö ja ylipaino. Yhä useampi yläkouluikäinen nuori on kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran ja hengästyttävää liikuntaa harrastamattomien määrä on suuri. Moni yläkouluikäinen nuori kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi ja yhä useammalla on keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa. Yläkoulussa oppilaita tulisi rohkaista yhä enemmän mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla.

Lisäksi koulussa tai koulumatkalla tapahtuu runsaasti tapaturmia. (katso taulukko 2)

TAULUKKO 2: Lasten, varhaisnuorten ja lapsiperheiden tilanne tilastojen valossa

Lapset, varhaisnuoret, lapsiperheet	
Hyvää	Kehitettävää
<ul style="list-style-type: none"> • Lapsiperheet, % nettokustannuksista (41,4 % v. 2019) • Yhden vanhemman perheet, % 	<ul style="list-style-type: none"> • Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0–14-vuotiaat/1000 vastaavan ikäistä, vertailualueiden suurin ja roimassa kasvussa (0 v. 2015 ja 28,7 v. 2017)

<ul style="list-style-type: none"> • Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä (1,4 v. 2019) • Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä (9,9 v. 2019) • Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, tilanne toiseksi paras suhteessa vertailualueisiin (1,3 v. 2019) • Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä, paras tilanne yhdessä Juvan kanssa (100 v. 2020) • Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista, toiseksi vähiten, laskusuunnassa (2,7 % v. 2017 ja 2,4 % v. 2019) • Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista, eniten suhteessa vertailualueisiin, noususuunnassa (52,4 % v. 2019) • Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista, toiseksi vähiten suhteessa vertailualueisiin (38,2 % v. 2017) • Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista vertailukunnista vähiten ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % 4. ja 5. luokan oppilaista, eniten suhteessa vertailualueisiin, vahvasti noussut (4,8 % v. 2019) • Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista, vähiten tyytyväisiä Joroisissa (tyytyväisiä 86,4 % v. 2019) • Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista, toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin (16,7 % v. 2019) • Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista, tilanne on keskimääräinen suhteessa vertailualueisiin, mutta kunnista toiseksi huonoin ja noususuunnassa (7,1 % v. 2019) • Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista, eniten suhteessa vertailualueisiin ja vahvassa nousussa (30,4 v. 2019), tytöillä enemmän (39,5) kuin pojilla (22,4) • Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista (13 % v. 2019), eniten suhteessa vertailualueisiin ja kasvussa, tytöt 12,3 % ja pojat 17,2 % • Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista, keskimääräinen tilanne ja edellisestä mittauksesta ei ole isoa muutosta (5,6 % v. 2017 ja 5,4 % v. 2019)
---	--

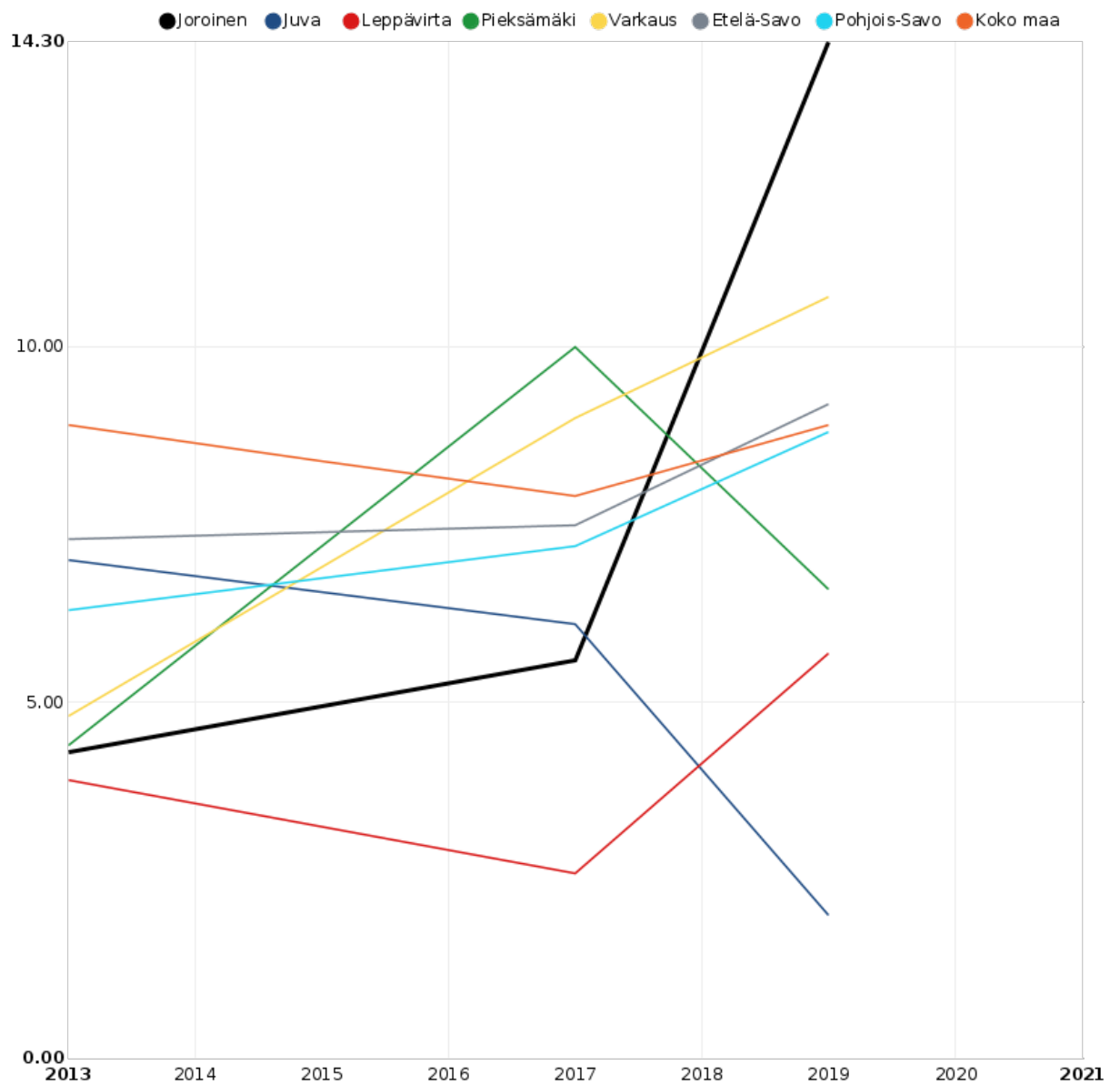
vahvassa laskussa (14,9 v. 2017 ja 5,4 v. 2019)

- Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista toiseksi vähiten suhteessa vertailualueisiin ja suunta on laskusuunnassa (6,5 v. 2019)
- Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista, toiseksi vähiten, laskusuunnassa (11,2 % v. 2017 ja 6,5 % v. 2019)
- Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista, paras tilanne suhteessa vertailualueisiin ja yhä harvempi jättää koululounaan väliin verrattuna edellisiin vuosiin (10,2 v. 2017 ja 8,7 v. 2019)

- Opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla, % 8. ja 9. luokan oppilaat, tilanne on huonoin suhteessa vertailualueisiin, vaikkakin tilanne on parantunut edellisistä vuosista (31,9 % v. 2019)
- Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % 8. ja 9. luokan oppilaista, kasvussa ja eniten suhteessa vertailualueisiin, noususuunnassa (8 % v. 2017 ja 10,8 % v. 2019)
- Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaat, tilanne on keskimääräinen suhteessa vertailualueisiin, on laskusuunnassa (21,7 % v. 2017 ja 18,6 % v. 2019)
- Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaaajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaat, tilanne on toiseksi paras vertailualueella, mutta hengästyttävää liikuntaa harrastavien liikkumattomien määrä on suuri (28,3 % v. 2019)
- Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista, toiseksi vähiten ja noususuunnassa (13,5 % v. 2017 ja 17,2 % v. 2019)
- Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista, eniten suhteessa vertailualueisiin ja vahvassa kasvussa (5,6 % v. 2017 ja 14,3 % v. 2019, tytöt 11,6 % ja pojat 16,7 % v. 2019)
- Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % 8. ja 9. luokan oppilaista, toiseksi huonoin tilanne suhteessa

	<p>vertailualueisiin, laskusuunnassa (18 % v. 2017 ja 14 % v. 2019)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista, toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin, laskussa (25 % v. 2019)
--	--

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kuvio 1: Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista (kouluterveyskysely 2019)

2.3 Nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointi

Lukiolaiset ovat tyytyväisiä elämäänsä, kokevat terveydentilansa hyväksi, liikkuvat ja yhä useampi syö koululounaan päivittäin. Harva nuori saa kuntoutusrahaa. Rikoksista syyllisiksi epäiltyjä nuoria on vähän.

Huolta aiheuttaa runsas ylipainoisten nuorten määrä ja humalahakuinen juominen.

TAULUKKO 3: Nuorten ja nuorten aikuisten tilanne tilastojen valossa

Nuoret ja nuoret aikuiset	
Hyvää	Kehitettävää
<ul style="list-style-type: none"> • Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, paras tilanne vertailualueella (14,6 % v. 2019) • Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, paras tilanne suhteessa vertailualueisiin (87 % v. 2019) • Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, eniten suhteessa vertailualueisiin (20,8 % v. 2019) • Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, paras tilanne v. 2019 ja suunta parempaan päin (21,2 % v. 2013 ja 10,4 % v. 2019) • Kuntoutusrahaa saavat 16–19-vuotiaat/1000 vastaavan ikäistä, tilanne kunnittain paras (koko maa 46,8, Etelä-Savo 70,5) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat, tilanne keskimääräinen ja laskussa, mutta runsaasti ylipainoisia (22 % v. 2013 ja 20 % v. 2019) • Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat, eniten suhteessa vertailualueisiin, mutta suunta on laskeva (28,8 % v. 2013 ja 18,8 % v. 2019)

<ul style="list-style-type: none"> • Alioikeuksissa tuomitut 15 vuotta täyttäneet henkilöt/1000 vastaavan ikäistä, paras tilanne suhteessa vertailualueisiin ja suunta laskeva (8,5 v. 2018 ja 6,3 v. 2019) • Rikoksista syyllisiksi epäilty 15–17-vuotiaat/1000 vastaavan ikäistä, paras tilanne suhteessa vertailualueisiin ja suunta laskeva (33,6 v. 2018) • Rikoksista syyllisiksi epäilty 18–20-vuotiaat/1000 vastaavan ikäistä, paras tilanne suhteessa vertailualueisiin ja suunta laskeva (106,4 v. 2018 ja 77,7 v. 2019) 	
---	--

2.4 Työikäisten hyvinvointi

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavia on vähän, vaikkakin suunta on kasvava. Alkoholimyynti asukasta kohti on vähäinen, paikkakunnalla ei ole omaa ALKOA, mikä voi vaikuttaa tilastoihin. Päihtyneiden vuoksi säilöön otettuja on vähän ja päihteiden vaikutuksen alaisena tehtyjä rikoksia on vähän.

Työkyvyttömyyseläkkeellä jäädään usein tuki- ja liikuntaelin- sekä verenkiertoelinten sairauksien vuoksi. Yhä useampi jää sairauspäivärahalle mielenterveyssyistä. Huolestuttavaa on yhä lisääntyneet raskaudenkeskeytykset 15–49-vuotiailla. Poliisin tietoon tulleita liikenneturvallisuuden vaarantamisia ja liikennetrikkeleitä on paljon (VT 5 kulkee Joroisten läpi).

TAULUKKO 4: Työikäisten tilanne tilastojen valossa

Työikäiset	
Hyvää	Kehitettävää
<ul style="list-style-type: none"> Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, tilanne nousussa, mutta toiseksi paras suhteessa vertailukuntiin (3,5 v. 2019 ja 4 v. 2020, koko maa 3,4, Juva 3,8) Mielenterveysindeksi, ikävakioitu, paras suhteessa vertailualueisiin, suunta nouseva (84,6 v. 2016) Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25–64-vuotiaat potilaat/1000 vastaavan ikäistä, tilanne paras suhteessa vertailualueisiin ja laskusuunnassa (13,3 v. 2017 ja 9,5 v. 2018) Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa, vähiten, vaikkakin hieman nousua vuodesta 2019 (2,8 litraa v. 2020) Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset/1000 asukasta, vähiten suhteessa vertailualueisiin, noususuunnassa (4 v. 2019) 	<ul style="list-style-type: none"> Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16–64-vuotiaista, toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin, mutta hyvässä laskusuunnassa (3,1 v. 2018 ja 2,9 v. 2019) Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi, ikävakioitu, suurin suhteessa vertailualueisiin, laskusuunnassa (205,2 v. 2016) Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16–64-vuotiaista, toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin, ei muutosta edellisestä vuodesta (0,6 v. 2020) Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat/1000 vastaavan ikäistä, toiseksi eniten kunnista ja vahvassa nousussa (26,1 v. 2018 ja 29 v. 2020) Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25–64-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä, toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin, lievässä nousussa (28,7 % v. 2019 ja 28,9 % v. 2020) Raskaudenkeskeytykset/1000 15–49-vuotiasta naista kohden, toiseksi eniten vertailukuntiin nähden, nousussa (5,6 v. 2013 ja 7,6 v. 2017)

<ul style="list-style-type: none"> • Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset/1000 asukasta, paras tilanne suhteessa vertailualueisiin, laskusuunnassa (14,5 v. 2019) • Poliisin tietoon tulleet eräät liikenne rikokset/1000 asukasta, toiseksi vähiten suhteessa vertailualueisiin, kunnista paras tilanne (8,4 v. 2019) • Päihtyneiden säilöönnotot/1000 asukasta, toiseksi vähiten ja pysynyt suht samana edelliseen vuoteen verrattuna (2,1 v. 2019) • Päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syyllisiksi epäillyt/1000 asukasta, vähiten suhteessa vertailualueisiin, suunta laskeva (6,7 v. 2019) • Päihteiden vaikutuksen alaisina tehdyistä väkivaltarikoksista syyllisiksi epäillyt/1000 asukasta, kaikista vähiten suhteessa vertailualueisiin, suunta laskeva (1 v. 2019) • Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset/1000 asukasta, toiseksi vähiten suhteessa vertailualueisiin, suunta nouseva (2,1 v. 2019) • Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet asiakkaat/1000 asukasta, vähiten suhteessa vertailualueisiin, suunta laskeva (0,2 v. 2019)	<ul style="list-style-type: none"> • Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenne rikkomukset/1000 asukasta, toiseksi eniten v. 2018 (180,8), eniten Leppävirralla (314,3)
--	--

2.5 Ikäihmisten hyvinvointi

Yhä useampi yli 75-vuotias asuu kotona, mutta suhteessa muihin vertailualueisiin Joroisissa on vähemmän yksin asuvia ikäihmisiä. Säännöllisen kotihoidon piirissä (75 v. +) on paljon ikäihmisiä.

Huolta aiheuttaa suuri muistisairauksien määrä ja ikääntyneiden (75 v. +) psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät.

TAULUKKO 5: Ikäihmisten tilanne tilastojen valossa

Ikäihmiset	
Hyvää	Kehitettävää
<ul style="list-style-type: none"> • Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä, vähiten suhteessa vertailualueisiin, laskusuunnassa (2,7 v. 2018 ja 2,3 v. 2020) • Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä, vähiten suhteessa vertailualueisiin, laskussa (3 v. 2017 ja 2,4 v. 2018) • Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä, kaikista vähiten suhteessa vertailualueisiin (1,2 v. 2017 ja 0,8 % v. 2019) • Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä 	<ul style="list-style-type: none"> • Dementiaindeksi, ikävakioitu vuonna 2015 (ei uudempaa tietoa), eniten suhteessa vertailualueisiin, vaikkakin laskussa (159,1 v. 2014 ja 149,8 v. 2015) • Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä, vähiten suhteessa vertailualueisiin, laskussa (3,7 % v. 2019 ja 3,4 % v. 2020) • Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä/1000 vastaavan ikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto), eniten suhteessa vertailualueisiin, nousussa (144,4 v. 2017 ja 199,3 v. 2018)

<p>väestöstä, kaikista vähiten suhteessa vertailualueisiin, laskussa (1,2 % v. 2017 ja 0,8 % v. 2019)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä, eniten suhteessa vertailualueisiin, suunta nouseva (90,6 % v. 2018 ja 91,9 % v. 2019) • Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä, toiseksi vähiten suhteessa vertailualueisiin, hienoista nousua (41,6 % v. 2018 ja 43,3 % v. 2019) • Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, eniten vertailukunnista, laskusuunnassa (17,5 % v. 2016 ja 12,8 % v. 2018) • Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevat 75 vuotta täyttäneet 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä (0 v. 2019, sama tilanne kuin Varkaudessa ja Pieksämäellä) 	
--	--

2.6 Kaikki ikäryhmät

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaita on vähän ja nuorisopsykiatrin käyntejä on yhä vähemmän, kuten myös lasten psykiatrian laitoshoidon hoitopäiviä. Ammattilaisten kokemusten mukaan koulupsyykkarilla ja koulukuraattorilla on asiakkaina paljon ahdistuneita nuoria, jotka eivät pääse sellaiseen jatkohoitoon, jota he tarvitsisivat. Tarve olisi useammalle koulupsyykkarille. Sosiaali- ja

terveystoiminnan ja erikoissairaanhoidon nettokäyttökustannukset ovat pienimmät suhteessa vertailukuntiin.

Kuolemien takia menetettyjä elinvuosia (25–80 v.) /100 000 asukasta) on vertailukuntiin vähiten eli nuorella iällä tapahtuvia kuolemantapauksia on vähän. Lonkkamurtumia ja kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitajaksoja on vähän.

Jatkossa on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että Joroisten kunnassa sairaalahoidossa olevien potilaiden hoitopäiviä on enemmän kuin vertailualueilla ja perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon potilaiden hoitopäivät ja -jaksot ovat pidempiä kuin vertailualueilla. Laajaan terveystarkastukseen tulisi saada opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Kouluterveydenhuollon käyntejä on vähän ja mielenterveydenhäiriöihin sairaalahoitoa saaneita 0–17-vuotiaita on runsaasti. Lastensuojelun avohuollon asiakkaita (0–17 v.) on runsaasti.

Kaikki ikäryhmät	
Sotepalvelut	
Hyvää	Kehitettävää
<ul style="list-style-type: none"> • Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä, tilanne paras suhteessa vertailualueisiin ja tasaisessa laskussa (115 v. 2017 ja 86 v. 2019) • Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0–17-vuotiaat viimeisimmän sijoitustiedon mukaan, % vastaavan ikäisestä väestöstä, vähiten suhteessa vertailualueisiin ja tasainen kehitys (1 % v. 2019) • Erikoissairaanhoidon avokäynnit, nuorisopsykiatria/1000 13–17-vuotiasta, 	<ul style="list-style-type: none"> • Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, %, kouluista huonoin suhteessa vertailualueisiin (50 pistettä v. 2017) • Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit/1000 7–18-vuotiaat, toiseksi vähiten ja vahvassa laskussa (2273 v. 2019) • Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0–17-vuotiaat/1000 vastaavan ikäiset, toiseksi eniten suhteessa

<p>vähiten suhteessa vertailualueisiin ja tasaisessa laskussa (116,3 v. 2019)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 0–16-vuotiailla/1000 vastaavan ikäistä, vähiten suhteessa vertailualueisiin ja vahvassa laskussa (218,6 v. 2017 ja 67,2 v. 2018) • Kasvatus ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana/1000 alle 18-vuotiasta, kunnan kustantamat palvelut, vähiten suhteessa vertailualueisiin ja laskussa (17 v. 2019) • Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 0–80 vuotta/100 000 asukasta, vertailukunnista paras (6362 v. 2020) • Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset/10 000 asukasta, toiseksi vähiten, kunnista paras ja laskusuunnassa (132,6 v. 2017, koko maa 107,8) • Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä (vuosi 2018 ennakkotieto), toiseksi paras tilanne, kunnista paras, tilanne pysynyt samana parina edellisenä vuotena (0,6 % v. 2019) • Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat/10 000 asukasta (vuosi 2018 ennakkotieto), vähiten suhteessa vertailualueisiin ja suunta laskeva (85,6 v. 2019) 	<p>vertailukuntiin (10,8 % v. 2018, ennakkotieto)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0–17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä, eniten suhteessa vertailualueisiin, suunta laskeva (7,9 % v. 2017 ja 7,3 % v. 2019) • Sairaalahoidossa olleiden potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi (vuosi 2018 ennakkotieto), toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin, laskusuunnassa (135,9 v. 2018) • Perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi (vuosi 2018 ennakkotieto), toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin, laskusuunnassa (196,6 v. 2017) • Perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon potilaiden hoitajaksojen ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi (vuosi 2018 ennakkotieto), toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin, laskusuunnassa (177,5 v. 2017 ja 172,9 v. 2018) • Perusterveydenhuollon muut avohoitokäynnit (muu ammattiryhmä kuin lääkäri) /1000 asukasta, vähiten suhteessa vertailualueisiin, suunta nouseva (121 v. 2018 ja 126 v. 2019) • Perusterveydenhuollon vuodeosastohoito, keskimääräinen hoitoaika (vuosi 2018
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttökustannukset (p. varhaiskasvatus 2015.), euroa/asukas, pienin vertailukunnista, vain koko maa pienempi, kustannukset noususuunnassa (3884,8 v. 2019) • Erikoissairaanhoidon nettokäyttökustannukset, euroa/asukas, vähiten suhteessa vertailukuntiin ja maakuntiin, noususuunnassa, vain koko maan keskiarvo pienempi (Joroinen 1408 v. 2019 ja koko maa 1308,4) 	<p>ennakkotieto), eniten suhteessa vertailualueisiin, suunta nouseva (28,7 v. 2018)</p>
--	---

Varhaiskasvatukseen osallistuneita on runsaasti ja kirjastopalveluita käytetään aktiivisesti. Museot ovat melko hyvin saavutettavissa ja liikuntapaikkoja on asukasta kohden runsaasti. Liikuntatoimen käyttö- ja nettokustannukset ovat alhaiset.

Huolta aiheuttaa ala-asteiden saavutettavuus.

Kaikki ikäryhmät	
Muut palvelut	
Hyvää	Kehitettävää
<ul style="list-style-type: none"> • Kirjasto, fyysiset käynnit/asukasluku, toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin, laskua edellisestä vuodesta (12 v. 2019, 8,4 v. 2020, Juva 8,4) • Kirjasto, kokonaislainaus/asukasluku, toiseksi paras suhteessa vertailualueisiin, laskenut edellisestä vuodesta (14,1 v. 2020, Juva 14,1) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 2 km, huonoin tilanne suhteessa vertailualueisiin (35,7 v. 2019)

- Varhaiskasvatukseen osallistuneet 3–5-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, vertailualueista eniten ja tasainen kasvu (96,5 v. 2019)
- Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen osallistuneet 1–2-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, tasaisessa kasvussa ja vertailualueista suurin (61,8 v. 2019)
- Liikuntapaikkojen lkm./1000 asukasta, on eniten (13,64)
- Museoiden saavutettavuus, saavutettavuus 10 km:n säteellä 23,9 % kunnan asukkaista ja 20 km 78,4 %
- Liikuntatoimen käyttökustannukset 71 €/asukas, pienin suhteessa vertailukuntiin (2019)
- Liikuntatoimen nettokustannukset 68 €/asukas, pienin suhteessa vertailukuntiin (2019)

Rajaa kunnat

Hae

Joroinen X Juva X Leppävirta X Pieksämäki X Varkaus X

Rajaa tyypit

Hae

POISTA RAJAUKSET

Ryhmittely

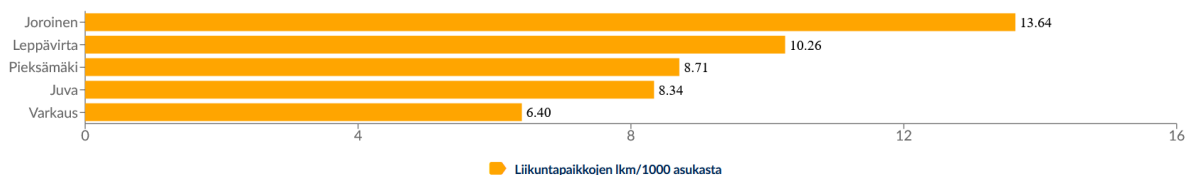
Kunta

Valitse suure

Liikuntapaikkojen lkm/1000 asukasta

LATAA EXCEL

Kuvio 2: Liikuntapaikkojen lkm./1000 asukasta 2019 (Lipas)

Hae

Joroinen X Juva X Leppävirta X Pieksämäki X Varkaus X

Valitse yksikkö

€ / Asukas

Valitse toimi

Liikuntatoimi

Valitse vuosi

2019

Valitse suure

Käyttökustannukset

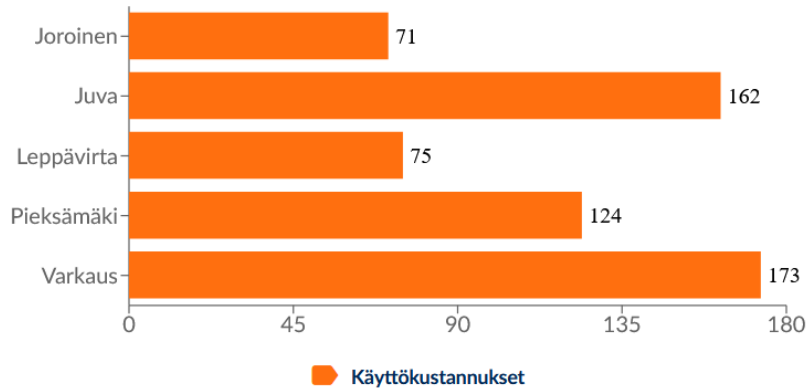
Ryhmittely

Kunta

POISTA RAJAUKSET

LATAA EXCEL

Kuvio 3: Liikuntatoimen käyttökustannukset 2019 (Lipas)

Hae

Joroinen X Juva X Leppävirta X Pieksämäki X Varkaus X

Valitse yksikkö

€ / Asukas

Valitse toimi

Liikuntatoimi

Valitse vuosi

2019

Valitse suure

Nettokustannukset

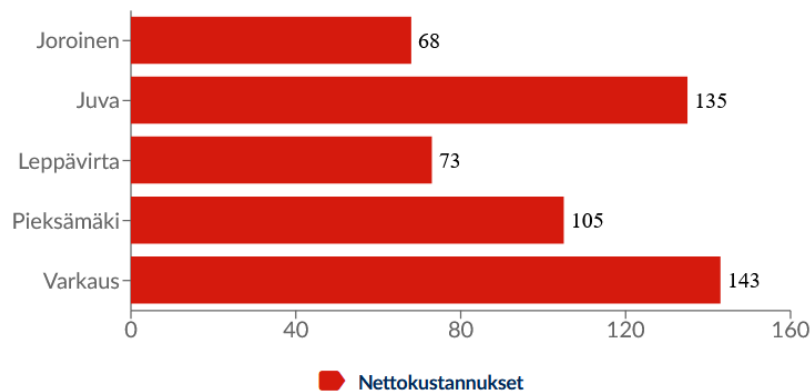
Ryhmittely

Kunta

POISTA RAJAUKSET

LATAA EXCEL

Kuvio 4: Liikuntatoimen nettokustannukset 2019 (Lipas)

Kuvio 5: Liikuntatoimen investoinnit 2019 (Lipas)

13.2 Päätoimisesti hoidettujen museoiden saavutettavuus museoyksiköittäin 2018*										
Accessibility of full-time museums by museum unit in 2018*										
Kunta – Municipality	Nimi – Name	Museo 1500 m – Museum 1,500 m	Museo 3 km – Museum 3 km	Museo 10 km – Museum 10 km	Museo 20 km – Museum 20 km	Museo 1500 m – Museum 1,500 m	Museo 3 km – Museum 3 km	Museo 10 km – Museum 10 km	Museo 20 km – Museum 20 km	Asuinväestö – Resident population
Prosenttia kunnan asukkaista – Per cent of municipality population					Kunnan asukkaista – Of municipality population					
170	Jomala	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	–	–	–	–	5 103
171	Joroinen	0,0 %	0,0 %	23,9 %	78,4 %	–	–	1 140	3 733	4 764
172	Joutsa	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,6 %	–	–	–	–	27
176	Juuka	0,0 %	0,0 %	0,0 %	2,1 %	–	–	–	–	98
177	Juupajoki	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,3 %	–	–	–	–	5
178	Juva	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,4 %	–	–	–	–	24

Kuvio 6: Päätoimisesti hoidettujen museoiden saavutettavuus museoyksiköittäin 2018 (Tilastokeskus)

Museoiden saavutettavuus Joroisissa verrattuna vertailukuntiin on toiseksi paras: 23,9 % asukkaista on päätoimisesti hoidettujen museoiden saavutettavissa 10 km:n säteellä ja 78,4 % asukkaista 20 km:n säteellä, verrattuna Varkauteen 10 km: säteellä on 95 % asukkaista ja 20 km 97,2 %. (Juva: 10 km 0, 20 km 0,4, Pieksämäki: 10 km 0, 20 km 1, Leppävirta: 10 km 4,8, 20 km 10,1).

13.1 Elokuvateatterien saavutettavuus 2018*										
Regional accessibility of cinemas 2018*										
Kunta – Municipality	Nimi – Name	Elokuvateatteri 1500 m – Cinema 1,500 m	Elokuvateatteri 3 km – Cinema 3 km	Elokuvateatteri 10 km – Cinema 10 km	Elokuvateatteri 20 km – Cinema 20 km	Elokuvateatteri 1500 m – Cinema 1,500 m	Elokuvateatteri 3 km – Cinema 3 km	Elokuvateatteri 10 km – Cinema 10 km	Elokuvateatteri 20 km – Cinema 20 km	31.12.2018 – Resident population 31 December, 2018
Prosenttia kunnan asukkaista – Percent of municipality population					Kunnan asukkaista – Of municipality population					
169	Jokioinen	0.0 %	0.0 %	65.8 %	100.0 %	–	–	3 394	5 158	5 158
0	Jomala	0.0 %	2.1 %	83.7 %	100.0 %	–	106	4 271	5 101	5 103
171	Joroinen	0.0 %	0.0 %	24.0 %	80.1 %	–	–	1 144	3 818	4 764
172	Joutsa	45.4 %	53.2 %	64.2 %	78.7 %	2 002	2 350	2 833	3 473	4 414
176	Juuka	0.0 %	0.0 %	0.0 %	2.1 %	–	–	–	98	4 647
177	Juupajoki	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.1 %	–	–	–	1	1 863
178	Juva	41.5 %	50.2 %	63.7 %	82.8 %	2 561	3 097	3 927	5 108	6 168
179	Jyväskylä	11.6 %	26.9 %	84.0 %	94.7 %	16 203	37 657	117 408	132 290	139 743
181	Jämsä	0.0 %	0.0 %	0.0 %	2.7 %	–	–	–	48	1 779

Kuvio 7: Elokuvateatterien saavutettavuus 2018 (Tilastokeskus)

Kokemuksellinen hyvinvointikysely

Pohjois-Savon kokemuksellinen hyvinvointikysely toteutettiin joulukuussa 2020-helmikuussa 2021 ja edellisen kerran joulukuussa 2018-helmikuussa 2019. Joroisissa 2020–2021 saatiin vastauksia 34 ja edellisellä kerralla 59. Naiset vastasivat useammin kuin miehet. Uusimmassa kyselyssä vastauksia saatiin enemmän ikäihmisiltä. Joroisissa ihmiset olivat erityisen tyytyväisiä perheeseensä (läheisiinsä), ja toiseksi tyytyväisimpiä asumisoloihinsa. Vähiten tyytyväisiä on oltu terveydentilaan ja taloudelliseen tilanteeseen. Kaikilla elämäntilanteen osa-alueilla vastaajat olivat tyytyväisempiä kuin edellisellä kyselykerralla.

Asuinseudun tuottaman hyvinvoinnin osalta vastaajat kokivat, että he voivat nauttia luonnosta asuinseudullaan. Luottamus asuinkunnan poliittisiin päätöksentekijöihin ja se, että voi vaikuttaa itseään koskeviin asioihin, vaativat eniten kehittämistä.

Joroisissa asukkaat eivät koe syrjintää julkisissa palveluissa asioidessaan.

Asukkaat ovat tyytyväisiä julkisissa palveluissa saamaansa kohteluun, mutta jokapäiväisten palvelujen saavutettavuuteen ollaan edellistä kyselyä huomattavasti tyytymättömiä (kauppa, posti, pankki), mikä oletettavasti johtui siitä, että postin palvelut heikkenivät joksikin aikaa.

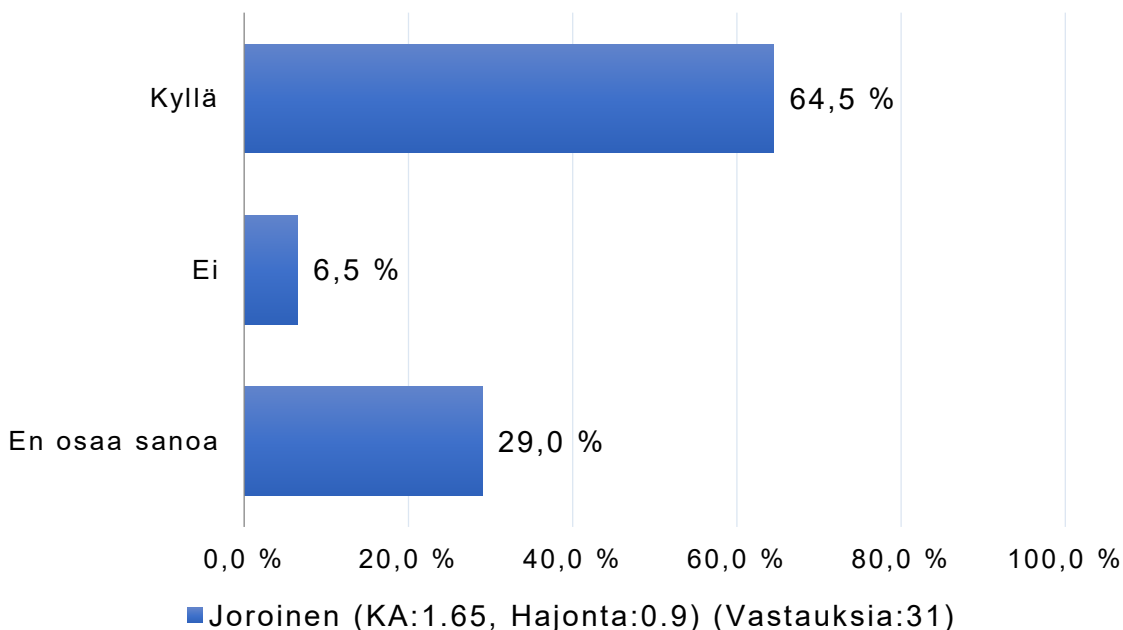
Viherympäristöllä on erittäin suuri merkitys asukkaiden hyvinvoinnin ja onnellisuuden kannalta.

Vastaajat kokevat itsensä hyvin onnellisiksi, vaikkakin onnellisuus on hieman laskenut edellisestä kyselystä.

Päihdetilannekysely

Päihdetilannekysely toteutettiin Joroisissa 2019 ja vastauksia saatiin 31, kaiken ikäisiltä. Yli puolet vastaajista on huolissaan läheisen alkoholin käytöstä. Vain kolmasosan mielestä terveydenhuoltohenkilöstön vastaanotolla on kysytty alkoholin käytöstä ja annettu tarvittaessa neuvontaa viimeisen vuoden aikana, keneltäkään ei ole kysytty rahapelaamisesta, vain n. 10 %:lta vastaajista on kysytty huumausaineiden tai lääkkeiden väärinkäytöstä ja annettu tarvittaessa neuvontaa lopettamiseen.

Lakisääteisiä tupakointikieltoja noudatetaan kunnassamme hyvin. 35 %:n mielestä työpaikoilla ei riittävästi puututa alkoholihaittoihin ja ongelmiin. 42 %:n mielestä kunnassamme käytetään liikaa alkoholia ja noin kolmasosan mielestä suhtaudutaan liian vapaasti humalajuomiseen. Lähes puolet vastaajista oli sitä mieltä, että alkoholin myyntiin päihtyneille ravintoloissa sekä kaupoissa tulisi suhtautua nykyistä tiukemmin. Suurimman osan mielestä (71 %) alaikäisten tupakointiin ja nuuskaamiseen tulisi puuttua nykyistä enemmän, kuten myös kannabiskokeiluihin (65 %), alkoholin käyttöön (45 %) ja rahapelaamiseen (39 %). Valistusta ja valvontaa toivotaan lisää päihdehaittojen ehkäisemiseksi.

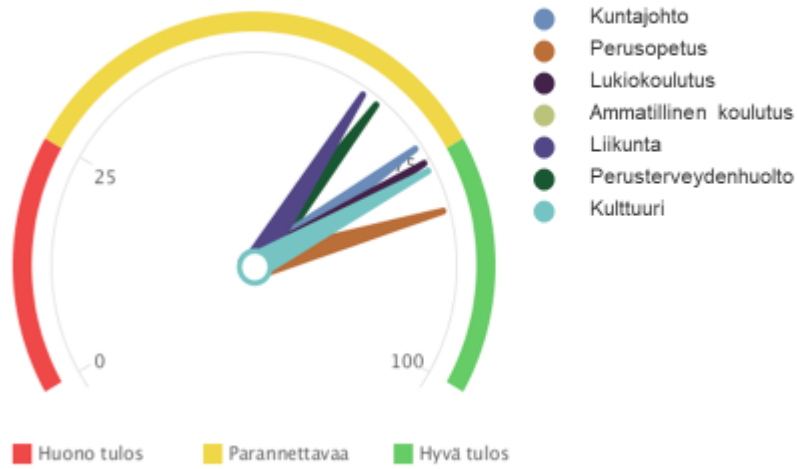
Kuvio 8: Tulisiko alaikäisten kannabiskokeiluihin ja käyttöön puuttua nykyistä enemmän?
(Päihdetilannekysely 2019)

Ehkäisevää päihdetyötä tehdään yhteisesti kirjattujen käytäntöjen mukaisesti peruskouluissa ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuu hyvin peruskoulussa.

Jatkossa hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä huomiota vaatii mm. ennakkoarvioinnin käyttöönotto, paikallisen turvallisuussuunnitelman työstäminen, ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten tavoitteiden ja toimenpiteiden asettaminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen aktiivisuus liikuntatoimessa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet kunnassa	
Hyvää	Kehitettävää
<ul style="list-style-type: none"> • Ehkäisevää päihdetyötä yhteisesti kirjattujen käytäntöjen mukaisesti toteuttavat peruskoulut, %, peruskouluista paras tilanne suhteessa vertailualueisiin (100 pistettä v.2017) • Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa – TEA, pistemäärä vahvassa kasvussa (74 v. 2017 ja 81 v. 2019) • Väestön terveydentilan seuranta ja arviointi kunnan johdossa, pistemäärä paras yhdessä Varkauden ja Pieksämäen kanssa (100 v. 2019) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ennakkoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %, ei ole kunnassa käytössä, huono tilanne yhdessä muiden vertailukuntien kanssa (v. 2019) • Turvallisuussuunnitelman perusteella on päätetty toimenpiteistä luottamushenkilöjohdossa, %, huonoin tilanne suhteessa vertailualueisiin (0 v. 2019, samoin Juva ja Leppävirta) • Kunta on asettanut tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi, %, huonoin suhteessa vertailualueisiin (0 v. 2019, samoin Leppävirta ja Juva) • Liikunnan edistäminen kunnissa -TEA, pistemäärä toiseksi huonoin, laskusuunnassa (82 v. 2018 ja 64 v. 2020)

Kaikki sektorit : Joroinen 2020

Kuvio 9: Tea Viisari kokonaistulos 2020

Taulukko 1: Tea Viisari kokonaistulos, Joroinen/vertailualueet 2020

Kaikki sektorit : Joroinen 2020

	Joroinen	Leppävirta	Pieksämäki	Pohjois-Savon maakunta	Varkaus	Etelä-Savon maakunta	Juva	Kokoma
Kaikki sektorit	78	57	71	70	68	66	66	68
Kuntajohto	73	54	70	80	76	66	65	78
Perusopetus	81	64	63	66	68	69	63	66
Lukiokoulutus	75	51	..	70	84	65	..	66
Ammatillinen koulutus	..	..	..	66	..	71	..	63
Liikunta	64	66	85	71	69	64	70	72
Perusterveydenhuolto	66	51	58	70	66	62	64	63
Kulttuuri	76	49	89	60	37	63	62	59

Taulukko 2: Tea Viisari kuntajohto 2019

Kuntajohto: Joroinen 2019

Vahvuudet	Vastaus
Palveluiden suunnittelu: Mahdollisuus osallistua kunnan talouden suunnitteluun	Kyllä
Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä: Järjestöyhteistyön koordinaattori	Kyllä
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: Käsitelty lautakunnassa	Esitelly ja keskusteltu
Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä: Kirjallinen päätös suunnittelijan tai koordinaattorin tehtävistä	Kyllä
Palveluiden suunnittelu: Mahdollisuus vaikuttaa päätösten valmisteluun verkossa	Kyllä
Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty: Toimenpiteet	Kyllä
Johtoryhmä seuraa: Elämänhallintaa	Kyllä
Johtoryhmä seuraa: Terveystilaa	Kyllä
Päätösten ennakkoarviointi käytössä: Valtuustopäätösten tai kunnanhallituksen päätösten valmistelussa	Joillakin toimialoilla
Johtoryhmä seuraa: Elintapoja	Kyllä

Taulukko 3: Tea Viisari kuntajohto 2019

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN RAKENTEET KUNNASSA

	PERUSTELUT	ITSEARVIOINTI SKAALA 0-4
Itsearviointi hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja hyödyntämisestä	<p>Esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voimavarat, osallistuneet tahot ja roolit (monialaisuus, asukkaat, yritykset, järjestöt, yhdistykset, poliisi, seurakunnat jne.) • Valmisteluaiakataulu • Miten raportoidaan tuloksista asukkaille ja poliittisille päättäjille • Käsittely- ja hyväksymisprosessi • Onko käytetty kuntastrategian laadinnassa • Onko käytetty kunnan hyte-toimintasuunnitelmassa • Miten on osa taloussuunnittelua • Onko käytetty yhdyspintapalvelujen kehittämisessä 	Arvioidaan sitten, kun hyvinvointisuunnitelma on valmis.
Itsearviointi kunnan hyte-työn rakenteesta, resursseista ja prosesseista	<p>Esim.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millaiset resurssit on kunnan hyvinvointikoordinaattorilla? • Miten monialainen hyvinvointijohtoryhmä on työskennellyt? • Miten yhteistyö muiden koordinaattoreiden tms. kanssa on toteutunut; osallisuuskoordinaattori, väkivallanehkäisy-/turvallisuuskoordinaattori, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori tms. • Miten eri ohjelmatyöt on koottu yhteen 	2 (hyte-työhön varatut resurssit ovat pienet, yhdyshenkilön työtehtäviin kuuluu muitakin tehtäviä, yhteistyö toiminut hyvin muiden toimijoiden kanssa)
Itsearviointi kuntien opiskeluhoitoyhmiön toiminnasta	Esim. johtamisen rakenteet, edellytykset integroidulle hyte-toiminnalle, yhdyspintojen huomioiminen, monialaisuus	3 (toiminta ja käytäntö vakiintuneet ja toimintaa hankaloitta henkilöstövaihdokset)
Itsearviointi kunnan ehkäisevän päihdetyön rakenteiden vahvuudesta	Esim. onko kunnassa: 1) lakisääteinen ehkäisevän päihdetyön toimielin, 2) monialainen ehkäisevää päihdetyötä toimeenpaneva työryhmä, 3) ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava yhdyshenkilö tai koordinaattori, 4) toimintasuunnitelma, johon ehkäisevä päihdetyö sisältyy? Kustakin kohdasta saa yhden pisteen ja arvioidaan skaalalla vahvat - melko vahvat - melko heikot - heikot - ei rakenteita. Eli mikäli pisteitä on 4 = kunnassa on vahvat rakenteet, mikäli pisteitä on 1 = heikot rakenteet ja 0 = ei lainkaan rakenteita.	2 päihdetyötä toimeenpaneva työryhmä toimii sekä vastaava yhdyshenkilö löytyy, toimintasuunnitelma työn alla)
Itsearviointi seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteistyöstä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi	Esim. 1. Onko kunta esimerkiksi nimennyt henkilön, joka vastaa yhdistisyhteistyöstä, 2. Millaiset ovat resurssit (a. avustukset sote-järjestöille ja yhdistyksille euromääräisinä/asukas, b. kunnan tilojen käytön maksuton hyödyntäminen järjestö/yhdistystoimintaan)	4 (kunnan tilat ovat maksuttomia järjestöille ja yhdistisyhteistyöstä vastaava henkilö on nimetty, avustukset ovat hyvät)
Itsearviointi kunnan elinvoiman edistämisestä	Esim. yritysten kasvu, avoimet työpaikat, työvoimapula versus työttömyys, työllisyysaste	3 (yrityksiä on tullut lisää, työllisyysaste on hyvä, kunnan taloudellinen tilanne on suhteellisen hyvä, ikärakenne on haasteena)

3 PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Tavoitteina ovat olleet vuosina 2018–2021:

- työllisyyden ylläpitäminen ja kohentaminen
- osallisuuden lisääminen eri ikäryhmissä
- sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten hillitseminen
- nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen ja lisääminen
- liikunnallisuuden edistäminen
- elinkeinon lisääminen
- ikääntyneiden hyvinvoinnin lisääminen
- ravitsemuksen edistäminen
- Ympäristöön ja turvallisuuteen liittyvän hyvinvoinnin edistäminen

3.1. Keinoja ja toimenpiteitä työllisyyden ylläpitämiseksi ja kohentamiseksi

Kuntaan on perustettu työllisyysyksikkö, jonne on keskitetty työllisyyden hoitoon liittyvät tehtävät ja määrärahat. Yksikkö jakaantuu nuorten työpajaan, työpajaan sekä muuhun työllistämiseen. Yksikön määrärahat jakautuvat nuorten kesätyöllistämiseen, pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon, kuntouttavaan työtoimintaan ja työllisyyttä edistäviin toimenpiteisiin yleensä. Työllisyysyksikön toiminnan kehittäminen ja toimintatapojen juurruttaminen on keskeinen tavoite. Etsivä nuorisotyöntekijän ennakollinen työ on ollut vaikuttavaa ja tehokasta. Tavoitteena edelleen ylläpitää työn vaikuttavuutta ja tavoittaa kaikki ne nuoret, joista työntekijälle tulee ilmoitus.

Toimenpiteiden arviointi

- Talouden tasapainottamisohjelma 1:n myötä alettiin valmistella työllisyysyksikön organisaatiomuutosta, jossa yksikön hallinnolliset tehtävät siirtyivät hallintopäälliköltä puhtaus- ja ruokapalvelupäällikölle.
- Etsivä nuorisotyö tavoitti vuoden 2020 aikana 41 nuorta, joista aktiivisia asiakkuuksia oli 36. Etsivä nuorisotyöntekijä osallistui syksyn kutsuntoihin ja nuorten kesätyöllistämisen koordinointiin.

- Yrittäjät ovat voineet saada väliaikaisesti työmarkkinatukea koronavirusepidemian aiheuttaman äkillisen ja yllättävän kysynnän heikkenemisen vuoksi. Ratkaisu koski kaikkia yrittäjiä riippumatta yritystoiminnan muodosta.
- Joroinen liittyi 1.1.2021 Pohjois-Savon maakuntaan ja sitä myötä Pohjois-Savon TE-toimiston asiakkaaksi. Yhteistyötä on ollut mm. työpajan ohjausryhmän kautta, jossa Pohjois-Savon TE-toimistolta on edustus, samoin rekrytoinnissa ja palkkatukiasioiden hoidossa on aktiivista vuoropuhelua.
- Koronasulun aikana 18.3.–31.5.2020 työpajalla olivat töissä vain ohjaajat. Tällöin pajan tehtäväksi määrättiin yli 70-vuotiaiden kuntalaisten kaupakassipalvelu sekä oppilaiden etäopiskelun aikainen ruokakuljetus. Kaupakassipalvelussa oli apuna myös ruokapalvelu- ja varhaiskasvatushenkilöstöä.
- Koronaepidemia vaikutti työllisyysyksikön toimintaan. Työpaja on kuitenkin ollut auki ja asiakkuuksien määrä on noussut.
- Työpajalla oli huhtikuun alussa 24 pajalaista, joista palkkatuella neljä henkilöä, kuntouttavassa työtoiminnassa 15 henkilöä, työkokeilussa yksi henkilö, sosiaalihuoltolain mukaisessa työtoiminnassa kaksi henkilöä, pajakoulussa/lukion valinnaiskursssia suorittamassa kaksi henkilöä.
- Työllisyyskoordinaattori on ollut mukana kartoittamassa sosiaaliohjaajan kanssa työmarkkinatuen maksatuslistalla olevia henkilöitä ja heidän mahdollista työllistymistään esim. palkkatuella kuntaan. Näillä toimenpiteillä pyritään myös vähentämään kunnan maksuosuutta. Huhtikuun lopussa näistä kolmelle henkilölle oli palkkatukipaikka osoitettuna.
- Kuntouttavan työtoiminnan lakiin tuli vuoden alussa muutoksia ja tarkennuksia ja se korostaa sitä, että kuntouttava työtoiminta tulee kohdentaa lain tarkoittamalle kohderyhmälle. Siinä pyritään parantamaan henkilön elämänhallintaa ja luomaan edellytyksiä työllistymiselle ja julkisiin työvoimapalveluihin osallistumiselle. Kuntouttava työtoiminta on viimesijainen palvelu ja siihen tulisi ohjautua ne pitkään työttömänä olleet henkilöt, jotka eivät muilla palveluilla tule autetuiksi tai jotka nimenomaisesti tarvitsevat sosiaalihuollon tukea osana palveluprosessiaan.
- Kesätyöllistämistukea on vuosittain käytetty noin 25 kesätyöntekijän palkkaukseen.

3.2. Keinoja ja toimenpiteitä osallisuuden lisäämiseksi eri ikäryhmissä

Lastenkulttuurikeskus Verso on savolaiskuntien muodostama verkostomuotoinen lastenkulttuurikeskus Etelä- ja Pohjois-Savon maakuntien alueella. Verson toiminta painottuu jäsenkuntien toiveesta erityisesti varhaiskasvatukseen ja kotona hoidettujen alle kouluikäisten saavutettavan kulttuuritoiminnan edistämiseen. 0–6-vuotiaita lapsia alueella on noin kolmasosa 0–18-vuotiaista.

Paikallisia järjestöjä aktivoidaan järjestämällä yhteisiä tapaamisia ja toimintaa sekä ollaan aktiivisesti mukana alueellisessa järjestötyössä.

Toimenpiteiden arviointi

- Vuonna 2020 Versolla oli Joroisissa tuotettuja tilaisuuksia 46, peruutettuja 20 sekä toteutuneita tilaisuuksia ja suljettuja verkkosisältöjä 26. Lapsia osallistui 366, aikuisia 89 ja osallistumiskertoja oli 455. Joroisten kunnassa oli 0–18-vuotiaita 818 v. 2019.
- Lasten ja nuorten harrastus- ja kulttuurilähete LAKU on ollut jo aikaisemmin käytössä alle kouluikäisille ja syksystä 2019 lähtien sitä on ollut mahdollisuus tarjota myös kouluikäisille.
- Osallistuminen lisää tutkitusti hyvinvointia ja vaikuttaa positiivisesti mm. terveyteen, oppimiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. KaiKuVa-harrastetunteja on toteutettu yhtenäiskoululla ja Kuvansin koululla.
- Avustusta kylien elinvoiman kehittämiseen myönnettiin v. 2019 viidelle hakijalle (17 200 €) ja v. 2020 kolmelle hakijalle (15 000 €).
- Kuntavaalien aikana kirjastoauto on liikkunut Joroisten kylillä ja tarjonnut mahdollisuuden äänestykseen.
- Nuorisovaltuusto voi nimetä valtuuston kokoukseen edustajansa, jolla on läsnäolo-oikeus ja puheoikeus. Nuorisovaltuuston edustajalla ei ole läsnäolo-oikeutta silloin kun käsiteltäviin asiakirjoihin sisältyy salassa pidettäviä tietoja.
- Kunnan asiointipiste on kirjastossa, jolloin se on asiakkaiden saavutettavissa helpommin.
- Päihdetilannekysely toteutettiin kuntalaisille v. 2019 ja kokemuksellinen hyvinvointikysely 2018/-19 ja 2020/-21.
- Etsivällä nuorisotyöllä ja työpajalla on käytössä Sovari (sosiaalisen vaikuttamisen mittari), jolla tuodaan esille palveluiden laatua ja sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia.

- Sote-järjestöjen toimintaa on käynnistetty alueellisena toimintana Varkauden kanssa.

3.3. Keinoja ja toimenpiteitä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten hillitsemiseksi

Toimenpiteiden arviointi

- Essoten kuntakortin (1–11 kk) tietojen mukaan erikoissairaanhoidon kokonaiskustannukset ovat olleet laskussa.
- On rekrytoitu kaksi uutta virkalääkäriä.
- Vuonna 2019 terveysaseman vastaanotolla muistihoitajakoulutuksen suoritti kaksi työntekijää. Muistipotilaan hoitopolku on kehitetty ja otettu käyttöön yhteistyössä Varkauden muistipoliklinikan kanssa.
- Sähköisiä palveluita on otettu käyttöön terveydenhuollossa; Mehiläisen Digiklinikan toiminta jatkuu, sähköinen ajanvaraus korona- ja influenssarokotuksiin sekä kohdunkaulasyövän seulontatutkimukseen, Klinik- 24 h sähköinen asiointi.
- Vuodeosastohoito on lyhytaikaista ja kuntouttavaa ja määrä on sopeutettu joroislaiseen tarpeeseen

3.4 Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen ja lisääminen

Joroinen kunnassa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen on tärkeässä asemassa. Lastenneuvola, varhaiskasvatus ja sosiaalihuolto tekevät moniammatillista yhteistyötä perheiden auttamiseksi. Perheiden varhaisessa tukemisessa kiinnitetään huomiota koko perheen tilanteeseen ja vanhemmuuden tukeen. Lastenneuvola tekee sosiaalihuollon kanssa yhdessä kotikäyntejä ja osallistuu palvelutarpeen arvioon.

Omatyöntekijä auttaa perheitä pienissä ja suuremmissakin asioissa koskien esim. perheen lapsia, aikuisia, taloudellisia, terveydellisiä ja työllistymiseen liittyviä kysymyksiä. Omatyöntekijänä toimivat lapsen ikätason mukaisesti neuvolan terveydenhoitaja (puh. 0400 531 233) ja kouluterveydenhoitaja (puh. 040 749 4857).

Ammatillisesti ohjattu LEIJA-ryhmä toimii yksin lasta odottavien tai kasvattavien huoltajien tukena.

Lapset puheeksi (LP) -menetelmän avulla rakennetaan vanhempien, muiden lapsen elämän tärkeiden ihmisten ja lapsen välille yhteistä ymmärrystä arjesta ja suunnitellaan lapsen arkipäivän sujumiseen keinoja. LP-työn päämääränä on lapsen hyvinvoinnin ja suotuisan kehityksen tukeminen sekä ongelmien ennaltaehkäiseminen. Työskentelyn tavoitteena on lapsen arkipäivän sujuminen mahdollisimman hyvin kotona, varhaiskasvatuksessa, koulussa ja vapaa-ajan ympäristöissä (ns. kehitysympäristöissä) ottaen huomioon lapsen erityiset tarpeet ja elämäntilanteet. Lapset puheeksi -työssä käytetään keskustelujen tueksi lokikirjoja.

Neuvolapalvelujen ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä on kehitetty hankkeella, jossa tarjotaan päiväkodissa olevien 2-vuotta täyttävien lasten perheille mahdollisuutta toteuttaa lapsen neuvolakäynti lapsen kotona. Tapaamisessa on toteutettu 2-vuotis neuvolakäyntiin kuuluvat tutkimukset tutussa ympäristössä. Käynnillä havainnoidaan yhdessä perheen kanssa lapsen terveydentilaan, kasvuun ja kehitykseen liittyviä asioita sekä keskustellaan perheen toivomista asioista. tapaamisessa on mukana lastenneuvolan terveydenhoitaja sekä työntekijä lapsen varhaiskasvatusryhmästä.

Joroisissa kunnalliseen varhaiskasvatukseen on jatkuva haku. Saapuneet hakemukset käsitellään pikimmiten saapumisjärjestyksessä. Kaikille varhaiskasvatuspaikan tarvisijoille on myönnetty paikka perheiden toiveet huomioiden. Perhepäivähoitajien vähäisestä määrästä johtuen perhepäivähoitopaikat täyttyvät yleensä jo syksyllä. Elokuusta 2020 subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen takaa kaikille mahdollisuuden osallistua laadukkaaseen varhaiskasvatukseen riippumatta huoltajien työ- tai opiskelutilanteesta.

Varhaiskasvatuksen toimintana järjestetään koululaisten aamutoimintaa, joka helpottaa arkea perheissä, joissa lapset joutuisivat olemaan aamulla pitkään yksin. Päiväkodilla tarjottava aamupala turvaa 1–2-luokkalaisille tarvittavan energian lounaaseen asti.

Joroisten varhaiskasvatuksessa on käytössä kolmiportainen tuki, joka takaa jokaiselle lapselle riittävän ja oikea-aikaisen tuen. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamaa tukea on saatavilla

kaikille lapsille, huoltajille ja työntekijöille. Varhaiskasvatuksessa tehdään monialaista yhteistyötä lasten ja perheiden parhaaksi.

Hallituksen kärkihanke LAPE ohjaa kunnan kehittämiskohteita valtakunnallisten ja maakunnallisten tavoitteiden mukaisesti. LAPE on jalkautettu kuntiin maakunnan toimesta muutosagentin ohjauksessa. Joroisissa on nimetty oma LAPE työryhmä.

Toimenpiteiden arviointi

- Perheille on tarjottu neuvoloissa määräaikaistarkastusten lisäksi yksilöllisen tarpeenmukaisia käyntejä.
- Neuvolan toiminnassa LAKU läheteiden avulla on mahdollista vaikuttaa lasten mielenterveyden tukemiseen.
- Jokaiselle lapsiperheelle on nimetty Omatyöntekijä lapsen/lasten iän mukaisesti, joka on neuvolan tai koulun terveydenhoitaja.
- Elokuussa 2019 aloitettiin toimintamalli, jossa vastaava perheohjaaja tekee kotikäyntejä lasta odottavien perheiden koteihin. Käyntejä on tehty tähän mennessä vain kahteen perheeseen. Toimintamallia juurrutetaan jatkossa ja työntekijöiden välisen informaation sujuvuutta parannetaan (osa joroislaisista odottajista käy neuvolassa Varkaudessa, jossa tällaista mallia ei ole käytössä). Neuvolan kanssa yhteistyön kehittämistä jatketaan edelleen. Neuvolaan on toimitettu esille laitettavaksi ja perheille jaettavaksi esite raskaudenaikaisesta Lapset puheeksi -keskustelusta. Perheohjaaja osallistui syksyllä 2020 Lapset puheeksi -koulutukseen, jonka toimintamallia hyödynnetään lasta odottavien perheiden kotikäynneillä. Kevään 2021 aikana myös neuvolan terveydenhoitaja koulutautuu menetelmään. Sovitaan yhdessä menetelmän systemaattisesta ja tarpeenmukaisesta käytöstä.
- Joroisten kunnassa on aikaisemmin toiminut resurssitiimi (monialainen asiantuntijaryhmä), jonka tehtävänä on varhaisella tasolla vaikuttaa edistävästi lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin. Työryhmän toimintatapoja on kehitetty ja juurrutettu asiantuntija konsultaation avulla.
- Kolmiportainen tuki on ollut käytössä vuodesta 2017. Vuonna 2020 varhaiskasvatuksessa oli tehostetun tai erityisen tuen piirissä kymmenkunta lasta ja muutamalle lapselle

käynnistettiin syksyllä prosessi tuen tarpeen arvioimiseksi. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja on ollut kaikkien lasten, perheiden ja henkilökunnan tukena.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja vierailee jokaisessa varhaiskasvatusryhmässä tarpeen mukaan ja vähintään kerran syksyllä ja kerran keväällä.

- LAPE työ jatkuu maakunnallisella tasolla
- Kunnallinen kohtaamispaikka on suunnitteilla ja soveltuvaa tilaa kartoitetaan. Syksyllä 2020 tehtiin päätös paikallisesta kohtaamispaikasta. Perheiltä kerätään toiveita kohtaamispaikkatoiminnan kehittämistarpeista vuoden 2021 aikana. Kohtaamispaikkatoiminnassa hyödynnetään paikallista, jo olemassa olevaa hyvää yhteistyötä, uutta luoden ja perheiden tarpeita sekä toiveita kuunnellen.
- Maaliskuussa 2021 saatiin virallinen päätös Joroisten liittymisestä osaksi Varkauden perhekeskusmallia. Joroisissa perhekeskussuunnitelmaa työstetään yhteistyössä hallintokunnittain. Syksylle/loppuvuodelle 2021 on suunniteltu eri toimijoiden kanssa toteutettavaa työpajatyöskentelyä perhekeskustoiminnan kehittämiseksi. Työpajojen ajankohdat ja sisällöt tarkentuvat vuoden 2021 syyspuolella.
- Joroisten varhaiskasvatuksessa toteutetaan valtakunnallista Liikkuva varhaiskasvatusohjelmaa, jonka tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle päivittäin mahdollisuus liikkumiseen ja liikunnan iloon.

3.5. Kuntalaisten liikunnallisuuden edistämisen keinot ja toimenpiteet

Joroinen on mukana Liikkuva koulu- ja Liikkuva opiskelu - ohjelmassa. Liikkuva koulu-ohjelma on yksi hallitusohjelman osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeista. Hallitusohjelma tavoitteena on, että jokainen peruskouluikäinen liikkuu tunnin päivässä. Jokaiseen kouluun on nimetty ohjelmasta vastaava opettaja. Liikkuva opiskelu-ohjelman tavoitteena on lisätä liikkumista ja opiskelukykyä toisella asteella ja korkeakouluissa. Opiskelukyky on opiskelijan työkykyä, joka on yhteydessä opintojen sujumiseen, hyvinvointiin ja tulevaan työkykyyn. Koulut tekevät yhteistyötä myös paikallisten urheiluseurojen kanssa.

Liikunnanohjaaja on aloittanut työnsä v. 2017 ja ohjaa erilaisia työ- ja eläkeikäisten ryhmiä sekä joitakin erityisryhmiä. Hän on mukana myös koulujen toiminnassa ja tätä kautta lasten ja nuorten liikuttamisessa. Liikunnanohjaaja ja etsivä nuorisotyöntekijä ovat mukana kutsunnoissa, joissa annetaan armeijaan lähtijöille tarvittaessa ilmainen kuntosalikortti ja liikunnallista neuvontaa.

Yhteistyötä tehdään urheiluseurojen kanssa ja erilaisia liikuntatapahtumia järjestetään kuntalaisille ympäri vuoden.

Kuntalaisten liikunta-aktiivisuutta seurataan erilaisilla kyselyillä.

Toimenpiteiden arviointi

- Viikoittaisia ohjattuja ryhmiä oli 15 ja viikoittaisia osallistujia 150–170.
- Maaliskuussa 2020 kaikki lähiohjaukset peruttiin koronatilanteesta johtuen ja osa viikoittaisista jumpista toteutettiin loppukevään ajan videomuodossa. Kuntalaisille annettiin videoiden muodossa myös ohjeita ja ideoita itsenäiseen liikkumiseen.
- Heinä-elokuun 2020 vaihteessa pidettiin viikon mittaiset ranta- ja halliuimakoulut, joista kolmella eri rannalla järjestetyissä rantauimakouluissa kävi 12 lasta, ja halliuimakoulussa kymmenen lasta.
- Elokuussa 2020 voitiin käynnistää viisi keväällä tauolle jäänyttä ryhmää, jolloin viikoittaisia osallistujia oli n. 50. Syyskuusta joulukuun alkuun viikoittaisia ryhmiä oli 13 ja osallistujia 110–130. Joulukuussa viikoittaiset ohjaukset putosivat neljään eri koululaisille ja alle 12-vuotiaille suunnattuun kerhoon, joissa oli osallistujia 10–30.
- Kevään ja syksyn 2020 järjestöpalaverit peruttiin koronatilanteen vuoksi.
- Kirkonkylän urheilukentän remontti valmistui kesäkuussa 2020.
- Liikkuva opiskeluohjelmassa tehtiin hankintoja, järjestettiin koulutusta ja ulkoliikuntatapahtuma Vattuvuorella ja liikuntapäivä Leppävirralla.

3.6. Elinkeinon lisäämisen keinot ja toimenpiteet

Yritysneuvonnan painopiste on aloittavien ja pienten yritysten neuvonnassa. Neuvonnan ohella edistetään kunnassa olevan yritystoiminnan monipuolistumista ja huolehditaan kilpailukykyisestä toimintaympäristöstä sekä vastataan kuntamarkkinointiin suunniteltujen toimenpiteiden toteutumisesta.

Tavoitteena on kuntastrategiassa määriteltyjen kehittämiskohteiden markkinoinnin lisääminen, tietoliikenneyhteyksien parantaminen, yritysten toimintaympäristön kehittäminen ja turvaaminen sekä yrityskontaktien aktiivinen ylläpito. Toimenpiteinä ovat sähköinen markkinointi, hanketoiminta, toimitilatarjonta ja eri tavoin toteutettavat yrityskontaktoinnit.

Toimenpiteiden arviointi

- Elinkeinoyksikön toimintaan vaikutti merkittävästi maaliskuussa alkanut koronapandemia. Yksikön toiminta painottui vahvasti yrityksille kohdistetuista tuista tiedottamiseen sekä hakuneuvontaan. Lisäksi yksikkö käsitteli ja päätti yli neljästäkymmenestä yksinyrittäjän tuesta.
- Muilta osin toiminta käsitti yritysten perustamisneuvontaa, toimitilojen vuokrausta sekä hanketoimintaa. Valokuiturakentaminen jatkui vilkkaana, lisäksi uusia alueita haja-asutusalueilta saatiin suunnittelun piiriin.
- Markkinointitoimenpiteet suoritettiin pääasiassa sähköisen markkinoinnin keinoin.

3.7. Ravitsemukseen liittyvät keinot ja toimenpiteet

Joukkoruokailun mielekkyys vaikuttaa makutottumusten kehittymiseen positiivisesti.

Ruokalistasuunnittelulla ja kasvatushenkilöstön valvonnalla ruokailutilanteissa ylläpidetään ja edistetään osallistumista kouluruokailuun. Korkeaa tasoa ylläpidetään myös huomioimalla toiveruoat. Ruokailutottumuksiin vaikutetaan myös asiantuntijaluennoilla ja infoilla sekä järjestämällä teemapäiviä vanhemmille ja oppilaille.

Asiakastyytyväisyyskyselyt pidetään oppilaille kahden vuoden välein, joihin myös vanhemmat voivat osallistua Wilman kautta.

Ylijäämäruoan hyödyntämisellä vähennetään koulujen ruokahävikkiä ja samalla tarjotaan nuorille tarvittavaa monipuolista ateria-apua myös kouluaikeiden ulkopuolella.

Terveellisellä ja maukaalla joukkoruokailulla edistetään kuntalaisten hyvinvointia.

Esimerkkejä tapahtumista, joissa kuntalaisilla on ollut mahdollisuus tutustua joukkoruokailuun mm. erilaisten teemojen kautta:

- Kodin ja koulun yhteistoimintapäivä
- Teemalliset lähiruokatapahtumat
- Teematapahtumat; maitopäivä, leipäpäivä

Toimenpiteiden arviointi

- Ruokalistasuunnittelussa on huomioitu mm. koulumaitopäivä, leipäpäivä ja toiveruokapäivät.
- Koronaepidemian vuoksi lähiruokapäiviä ei järjestetty alueen ruokatuottajien kanssa.
- Koronarajoitusten eivät mahdollistaneet Kodin ja Koulun yhteistoimintapäivän huoltajien ruokailun järjestämistä.
- Valtakunnallinen Hävikkiviikko huomioitiin toiminnassa mm. julisteet, pöytäständit ja tiedottaminen
- Ylijäämäruokaa nuorisotiloille tarjottiin edelleen, tosin Korona-aika vähensi palvelun kysyntää nuorisotilojen oltua osittain suljettuna. Tästä toimintamallista ja hävikkiruoan vähentämiskeinoista on puhtaus- ja ruokapalvelupäällikkö kertonut Motivan järjestämässä Webinaarissa marraskuussa.
- Lähiruoan osuutta ruokapalvelussa on pyritty lisäämään mahdollisuuksien mukaan, lähiruoan osuus on n. 22 %.
- Kunta on mukana Evästä - Ruokaketjun uudet toimintamallit-hankeessa. Tällä kartoitetaan mm. suurkeittiöiden ja alueen lähituottajien yhteistyömahdollisuuksia.
- Vuosi oli myös ruokapalvelulle erittäin haasteellinen ja ennakoimaton. Korona-altistumisten ja -tartuntojen vuoksi asiakkaita siirtyi nopeallakin aikataululla etäopetukseen ja karanteeniin. Ruokapalvelu tarjosi etäopetuksessa oleville peruskoululaisille sekä sosiaalisin perustein myönnetyn koululounaan. Lounaat olivat yksittäispakattuja ja ne joko noudettiin kouluilta tai Työpaja toimitti ne asiakkaalle. Ruokailua porrastettiin normaalia enemmän tai ruokailtiin omassa luokassa, välttämällä näin ryhmien väliset kontaktit.
- Ruokapalvelujen asiakastyytyväisyyskysely oppilaille ja henkilökunnalle laadittiin marraskuussa 2020. Vastauksia saatiin oppilailta 71 kpl (luokat 3,6,9, lukio 2 lk), henkilökunnalta 43 kpl ja päiväkotiryhmien lapsilta 34 kpl. Oppilaiden vastausten keskiarvo (arviointiasteikko 1–4) oli 2,83, henkilökunnan 3,51 ja lasten (asteikko 1–3) 2,38. Ruokapalveluun oltiin pääosin tyytyväisiä ja vastauksissa annettiin paljon kiitosta maukaasta kouluruoasta.
- Koronaepidemian aikana yläkoulun oppilaiden ollessa etäopetuksessa, he saivat koululounaan pakattuna/osittain valmisaterioina.
- Koulukeskuksen ruokasaliin asennettiin tammikuussa Biovaaka, joka mittaa lautaselta biojätteeseen menevän ruoan määrän. Tämä on vähentänyt hävikin määrää entisestään.

3.8. Ympäristöön ja turvallisuuteen liittyvät keinot ja toimenpiteet

Asuin ympäristön viihtyvyys, turvallisuus ja arjen sujuvuus tulevat jatkossa korostumaan entistä enemmän alueen vetovoimatekijänä. Liikkumista edistetään kaavoituksen ja infrastruktuurin avulla ja suunnitellaan hyvinvointia edistäviä asuin ympäristöjä.

Toimenpiteiden arviointi

Esteettömyyden huomioiminen palveluissa (julkisten rakennusten esteettömyys, teiden ja katujen kunnossapito, invaluisikat)

- asennettiin Jari-Pekan liikenneaseman pihalta linja-autopysäkille vievän kevyenliikenteen väylän viereen käsijohde/kaide
- kevyenliikenteen väylien ylläpito on hyvällä tasolla ja väylien kehittämistä toteutetaan Joroisten kunnan liikenneturvallisuussuunnitelman mukaisesti

Yleisten paikkojen turvallisuus (puistot, uimarannat, leikkikentät, opastetut ulkoilualueet)

- korjattiin Haapalahden sataman venelaituri
- leikkipaikkojen välineitä uusittiin nykyisten turvallisuusmääräysten mukaisiksi
- merkittiin uusi ulkoilureitti Kotkatharjun ulkoilualueelle

Vesistöjen hajakuormituksen vähentäminen, pohjaveden laadun seuranta, uima- ja talousveden laadun seuranta

- Vesiensuojelua on edistetty sekä pintavesien-, että pohjavesien suojele-/toimintaryhmien työskentelyn avulla

Kiinteistöjen mahdollisiin sisäongelmiin puuttuminen (sisäilmatyöryhmä, kuntokartoitukset)

- Sisäilmaryhmä toimii aktiivisesti tuottaen tietoa sekä ratkaisutoimenpiteitä sisäilmasasioissa. Vuonna 2020 pidettiin viisi sisäilmaryhmän kokousta.

Kaavoitettujen tonttien aktiivinen markkinointi; vesistön läheisyys, rauhallinen asuin ympäristö

- erityisesti markkinoitiin Kolpan uutta asuin aluetta ja useita tontteja myytiin

Katujen ja kevyen liikenteen väylien saneerausten yhteydessä painotetaan liikenneturvallisuutta ja huomioidaan erityisryhmät (kävelykierrokset, korjaussuunnitelmat, asfaltointisuunnitelma, liikenneturvallisuussuunnitelma)

- katujen ajoratamaalaukset (ml. suojatiet) uusittiin

Liikuntamahdollisuuksien kehittäminen (Urheilukentän peruskorjaus, Kolpan uimarannan saneeraus, Kotkatharjun ulkoilualueen kehittämishankkeet, Elinkaaripuiston perustaminen)

- urheilukentän peruskorjaus valmistui

Liukusteiden jakaminen 75- vuotta täyttäneille kuntalaisille estämään liukkaudesta aiheutuvia kaatumisturmia

- Ikääntyville on jaettu vuosittain liukusteita

3.9. Ikääntyneiden hyvinvoinnin lisäämiseen liittyvät keinot ja toimenpiteet

Valtakunnallisen suosituksen mukaisesti kunnassamme laitosmaista pitkäaikaishoitoa vähennetään ja lisätään kodinomaista asumista. Samalla edistetään edelleen kotiin annettavien palvelujen sisältöä ja tuetaan kotona selviytymistä, esim. kotikuntoutuksen ja lyhytaikaisen kuntoutushoidon avulla.

Kotona asumisen tueksi hyödynnetään digitaalisia ratkaisuja, esim. VideoVisit ja mobiilihoiva. Kotisairaaloimintaa kehitetään vuodeosaston ja kotihoidon yhteistyönä.

Geriatrinen erikoislääkäripalvelu säilytetään osana kotihoitoa ja akuuttivuodeosastohoitoa.

Toimenpiteiden arviointi

- Ikääntyneiden pitkäaikainen laitoshoido vuodeosastolla lakkasi 1.6.2018. Vuodeosasto on toiminut 15-paikkaisena 15.10.2018 alkaen ja 1.1.2021 alkaen vuodeosasto muuttui 10-paikkaiseksi antaen ikäihmisille lääketieteellisistä syistä perusterveydenhuoltotasoista lyhytaikaista kuntouttavaa hoitoa. Lyhythoitajaksoja ja omaishoitajien vapaapäivien aikaista hoitoa on järjestetty kodinomaisessa ympäristössä hoitokodissa. Geriatria

lääkäripalvelua on järjestetty tarvittaessa palveluasumisyksiköihin, kotihoitoon ja vuodeosastolle.

- Kotihoidon moniammatillisuutta on lisätty toimintaterapeutin työpanoksella. Koronaepidemian aikana on tehty vain välttämättömät kotikäynnit, hyvinvointia edistäviä kotikäyntejä ei ole tehty. Kotihoidossa on käytössä mobiilihoiva ja sähkölukot sekä turvateknologiaa; turvapuhelimia, ovihälyttimiä ja turvakelloja. Turvallista lääkehoitoa tukemassa käytössä apteekin annosjakelu ja Evondos -lääkeautomaatit. Lisäksi on käytössä VideoVisit -laitteita virtuaalikotikäyntejä ja etäkuntoutusta varten.
- Kotihoito toimii ympäri vuorokauden ja kotisairaaloimintaa on pystytty lisäämään merkittävässä määrin kotihoidon ja vuodeosaston yhteistyönä 24/7. Kotisairaaloiminnan avulla asukkaiden suonensisäisiä lääkehoitoja, haavahoitoja ja ihonalaiskudokseen annosteltavia lääkepumpun avulla tapahtuvia kipulääkehoitoja voidaan tarvittaessa toteuttaa kotona ja palveluasumisen yksiköissä ilman vuodeosastolle tai sairaalaan siirtoa. Vuodeosastolta voidaan antaa potilaalle kotiin lääkkeitä tarvittaessa akuuttitilanteessa lääkehoidon aloittamiseksi tai lääkehoidon keskeyttämättömän toteutuksen turvaamiseksi.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Tulevaisuudessa Joroisissa hyvinvoinnin näkökulmasta tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

- vanhemmuuden vahvistamiseen, erityisesti lasten ja nuorten ja heidän vanhempien välisten vuorovaikutussuhteiden parantamiseen
- nuorten päihteiden käytön ennaltaehkäisyyn (tupakka, nuuska, alkoholi ja huumeet)
- turvallisuuden edistäminen erityisesti kiusaamisen, fyysisen väkivallan, tapaturmien, liikenneturvallisuuden vaarantamisten ja rikosten vähentämiseen. Lisäksi kunnastamme puuttuu turvallisuussuunnitelma
- terveellisten elintapojen edistämiseen (liikunnan lisääminen, ylipainon ennaltaehkäisy, verenkiertoelinsairauksien ennaltaehkäisy ja raskaudenkeskeytysten ennaltaehkäisy)
- osallisuuden edistämiseen (erityisesti nuorten mielipiteiden huomioonottaminen)
- mielenterveyden edistämiseen (sitä, että yhä harvempi jää sairauspäivärahalla mielenterveyssyistä)

- tulisi ottaa käyttöön päätösten ennakoarviointi ja kestävä kehityksen näkökulman huomiointi päätöksenteossa sekä lasten ja ikäihmisen toimeentulon varmistaminen

5 HYVINVOINTIKERTOMUKSEN JATKOKÄSITTELY JA TYÖRYHMÄ

Hyvinvointikertomuksen hyväksyy kunnanvaltuusto ja sen toteutumista raportoidaan vuosittain valtuuston päättämänä ajankohtana.

Kertomuksen laatijat:

Anitta Korhonen, hyvinvointipäällikkö

Rauni Janhunen, kunnanhallituksen edustaja

Ulla Vaskelainen, vuodeosaston esimies

Pia Elmaci, kättilö, sairaanhoitaja

Pia Mäkeläinen, puhtaus- ja ruokapalvelupäällikkö

Anna-Maria Sallinen, liikunnanohjaaja

Satu Immonen, yhtenäiskoulun rehtori

Kirsi Toroi, varhaiskasvatuksen esimies

Petri Miettinen, tekninen johtaja

Aarre Damski, elinkeinoasiamies

Säde Rytönen, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri (tukena ja kommentoijana)

Asukkaiden ääni on otettu huomioon mm. kokemuksellisessa hyvinvointikyselyssä. Järjestöjä ja seurakuntaa on osallistettu hyvinvointikertomuksen tekemiseen.